

1. Welke impact verwacht u op uw business case door het verhogen van de maximaal toegestane investeringssubsidie van 40% naar 80% van de subsidiabele kosten?

De voorgestelde verhoging van de capex subsidie verbetert de business case en daarmee de kans op realisatie van electrolyserprojecten significant. Voor het nemen van een investeringsbeslissing zijn er echter nog flink wat andere factoren en onzekerheden die meespelen, o.a. de tijdige realisatie van de benodigde infrastructuur, onzekerheid over vraag naar groene waterstof, onzekerheid over de ontwikkeling van de prijs van groene waterstof, de ontwikkeling van de nettarieven.

2.a. Bij een gelijkblijvend totaal exploitatiesubsidiebedrag, is het voor u van belang om dit bedrag over een langere tijd te kunnen verdelen? In hoeverre is een looptijd van de exploitatiesubsidie van 5 tot 10 jaar voldoende om een investeringsbesluit te kunnen nemen?

In het licht van alle onzekerheden en verschillende scenario's met betrekking tot de toekomstige vraag- en prijsontwikkelingen lijkt meer flexibiliteit en keuzevrijheid voor de projectontwikkelaar met betrekking tot de subsidielooptijd voor de hand te liggen. Ons voorstel zou dan ook zijn om de aanvrager de ruimte te geven om de gewenste looptijd ergens tussen vijf en vijftien jaar te laten bepalen. Die bovengrens sluit dan ook goed aan bij de gangbare SDE++ praktijk.

2.b. Voor hoeveel jaar, binnen de grenzen 5 – 10 jaar, verwacht u exploitatiesubsidie aan te vragen? Houd er daarbij rekening mee dat in die periode voldoende waterstof moet worden geproduceerd om binnen de grens van maximaal €9 subsidie per kg te blijven.

Daar kunnen wij nog geen uitspraak over doen. Een en ander zal nauw samenhangen met de dan actuele vooruitzichten en de verdere detaillering van de OWE 2024 regeling en de business case.

3. Is een maximum subsidiebedrag van €9/kg voldoende om een verlieslatend project te voorkomen?

Dat is lastig om nu reeds te bepalen. We zien recent dat de meeste onderdelen van de electrolyse business case (capex, willingness to pay, nettarieven etc.) niet bepaald de juiste kant op bewegen.

4. Hoe kansrijk acht u het verkrijgen van een bankgarantie bij gevraagde subsidiebedragen vanaf €100 miljoen?

Een bankgarantie voor een beschikkingen boven 100 miljoen euro correspondeert niet met de gangbare SDE++ praktijk. Daar wordt (in de regel) een bankgarantie vereist bij beschikkingen boven 400 miljoen euro. Voor ondernemingen is het verkrijgen van een bankgarantie meestal geen probleem maar werkt wel kostenverhogend en het is vooralsnog niet duidelijk (gemaakt) hoe een bankgarantie tot een verhoogde realisatiegraad zou kunnen leiden.

5.a. Hoe kansrijk is het dat u kunt beschikken over een WABO-vergunning ten tijde van de subsidieaanvraag? Hoe kansrijk is het dat u deze WABO-vergunning heeft aangevraagd ten tijde van subsidieaanvraag?

De (gefaseerde) wabo vergunningsaanvraag is reeds opgestart. Of de wabo vergunning in april 2024 ook verleend is door het bevoegd gezag is nu nog lastig te voorspellen. Het idee van het ministerie om die projecten die reeds een vergunningsaanvraag hebben opgestart, c.q. een wabo vergunning

verleend hebben gekregen tot op zekere hoogte voorrang (bonus) te verlenen bij de toekenning van OWE-2 subsidie lijkt een goede manier om de kans op feitelijke realisatie van geselecteerde (beschikte) projecten te vergroten.

5.b. Welke andere objectief te toetsen criteria bij indiening van de subsidieaanvraag zijn in uw ogen onderscheidend voor de realisatiekans van het project, en zouden zodoende kunnen worden overwogen door EZK om op te nemen als rangschikkingscriterium? Houd er daarbij rekening mee dat bepaalde voorwaarden momenteel al als afwijzingsgrond gelden in de OWE en zodoende niet als rangschikkingscriterium meegewogen zouden moeten worden.

Andere criteria die mede bepalend zijn voor de kans op uiteindelijke realisatie van projecten en die daarom in de ranking meegenomen kunnen worden zijn:

- *Een voorcontract of MOU met een electrolyse stack leverancier*
- *Een MoU voor waterstofafname*
- *Een MoU voor zuurstofafname*
- *Een MoU voor warmteafname*
- *Een CSA met HNS*

6. Welke variant voor het voorkomen van overwinsten door samenloop van de subsidie voor elektrolyse met de mobiliteitsverplichting en toekomstige afnameverplichting voor de industrie heeft uw voorkeur: de HWI/ERE-grens of de MSK toets? Waarom heeft deze uw voorkeur?

Wij hebben een (sterke) voorkeur voor de MSK-toets. Met dat mechanisme is immers al veel ervaring opgedaan, o.a. met de SDE++, en is voor alle betrokkenen een bekend instrument. De ontwikkeling van een alternatief leidt bovendien mogelijk tot onnodige vertraging van de OWE 2024 regeling.

7. Hoeveel zekerheid heeft u nodig ten aanzien van de voorgenomen wijziging van de OWE om een voorwaardelijk stroomafnamecontract overeen te komen, bijvoorbeeld met een indiener voor IJmuiden Ver?

Onduidelijke vraag, maar het staat buiten kijf dat het voor alle belanghebbenden belangrijk is om zo snel mogelijk, maar daarnaast ook voldoende ruim voor de OWE 2024 indieningsperiode, inzicht te krijgen in de (finale) OWE 2024 regeling. Derhalve dringen wij ook aan op een snelle publicatie van de OWE 2024 (concept) regeling zoals deze binnenkort aan de Europese Commissie wordt voorgelegd.

8.a. Is de gepresenteerde opzet voor de opsplitsing in het reguliere OWE-subsidiedeel en het keten OWE-subsidiedeel zinvol en leidt het volgens u tot een eerlijker speelveld voor de productietender?

Wij zijn voorstander van het toevoegen van een extra keten subsidiedeel omdat daarmee ook de kans op feitelijke realisatie van (meer geïntegreerde en volwassen) projecten wordt vergroot.

8.b. Is het onderscheid in kostenposten tussen het reguliere OWE-subsidiedeel en het keten OWE-subsidiedeel wat u betreft juist? Zo nee, wat zou u wijzigen/toevoegen/herverdelen?

Het onderscheid tussen de kosten voor het electrolyse project en die van het bijbehorende waterstofketen deel lijkt op het eerste oog correct.

9.a. Kunt u inzicht geven in de te maken kosten om het gebruik van hernieuwbare waterstof te faciliteren: wat is het geraamde bedrag dat u moet investeren om het gebruik van de hernieuwbare waterstof te kunnen faciliteren, de kostenposten in onderdeel 1b in acht nemend?

Dat inzicht is in algemene zin niet te geven en zal heel specifiek zijn voor iedere vorm van het gebruik van hernieuwbare waterstof.

9.b. Er wordt een subsidiepercentage van 40% van de investeringskosten van het ketendeel beoogd (exclusief opslag voor kleine en middelgrote bedrijven, respectievelijke 20 en 10 procentpunt). Is dit voldoende voor de realisatie?

Dat hangt sterk van de specifieke invulling van het ketendeel, maar in zijn algemeenheid zien wij geen reden om voor het ketendeel af te wijken van een maximum van 80% capex subsidie zoals dat ook voor het electrolyse deel wordt voorgesteld.

10.a. Kunt u inzicht geven in de betrokken partijen en contractvorming: kan uw bedrijf zowel productie als gebruik van hernieuwbare waterstof zelf realiseren of is er sprake van een consortium?

Voor de invulling van het ketendeel zijn diverse opties denkbaar. Voor elk van die opties zijn verschillende potentiële partners in beeld. Daarnaast kunnen sommige opties wellicht ook "in house" ontwikkeld worden.

10.b. In het geval van een consortium met een partij die produceert en een andere partij die waterstof verbruikt: kunt u binnen het consortium voorafgaand aan de aanvraag langjarige contracten sluiten omtrent de levering van hernieuwbare waterstof?

Langjarige contracten zijn in de huidige fase van de ontwikkeling van hernieuwbare waterstof, met alle onzekerheden rondom de ontwikkeling van de vraag (volume en prijs), niet heel waarschijnlijk.

11.a. Zijn er andere opmerkingen of suggesties die u wilt delen?

Nee

11.b. Vanuit welke hoedanigheid bent u geïnteresseerd in deze tender, d.w.z. bent u een ontwikkelaar van elektrolyseprojecten, een potentiële afnemer van hernieuwbare waterstof, beide, of betrokken vanuit een andere hoedanigheid?

Ontwikkelaar van electrolyseprojecten